

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- αίσθηση αρμονίας
- ελεύθερη αποτύπωση εσωτερικευμένης νομοτέλειας
- απόρροια του ιστορικού παρελθόντος και γονιμοποιός δύναμη του μέλλοντος
- συνεκτικός δεσμός μεταξύ ύλης, πνεύματος και ψυχής
- έμπρακτη εξωτερίκευση του αδιάσπαστου αυτού δεσμού.

Στην ουσία ο ρυθμός είναι η εσωτερική αρμονία που έχει ο άνθρωπος μέσα του, η ψυχική καλλιέργεια που τον ωθεί να κατευθύνει τη ζωή του στη βάση αξιών, με δημιουργική διάθεση και πνεύμα/αίσθηση δικαιοσύνης.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α.

- «...μην τη ρωτήσεις γιατί· το να το κάνει, θα πει πως έτσι πρέπει.» (1^η παράγραφος) → άνω τελεία: διαχωρίζει το «διά ταύτα», το συμπέρασμα στο οποίο θέλει να καταλήξει ο συγγραφέας, αναδεικνύει τη νομοτελειακή διάσταση του ρυθμού στην ανθρώπινη ζωή, στον οποίο οφείλουμε να υπακούμε χωρίς αναρωτήσεις και αμφιβολίες,
- «Τι είναι λοιπόν ρυθμός;» (2^η παράγραφος) → ερωτηματικό: η ερώτηση συνιστά συνοχικό δεσμό μεταξύ των παραγράφων, εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα της 2ης παραγράφου, προκαλεί την προσοχή και διεγείρει το ενδιαφέρον του, αποτελεί το πρώτο μέρος της ερωταπόκρισης μέσω της οποίας ο συγγραφέας επιδιώκει να αποσαφηνίσει τη βαθύτερη έννοια του ρυθμού,
- «αόρατος Μονάρχης» (2^η παράγραφος) → εισαγωγικά: περικλείουν τον μεταφορικό χαρακτηρισμό του ρυθμού, που αποδίδει με γλαφυρότητα την πεποίθηση του

συγγραφέα ότι ο ρυθμός, χωρίς να φαίνεται, διέπει τον τρόπο σκέψης και ζωής των ανθρώπων και των κοινωνιών.

β.

Αντίθεση ως προς την αρχιτεκτονική ανάμεσα στο ιστορικό κέντρο και στα περίχωρα/ τις νέες συνοικίες των πόλεων:

ιστορικό κέντρο → εγκατάλειψη διατηρητέων κτηρίων ή επένδυση στα νεοκλασικά κτήρια
#

περίχωρα/ νέες συνοικίες → δόμηση με ομοιόμορφες πολυκατοικίες, εκκεντρικές μονοκατοικίες και μεταμοντέρνες κατασκευές.

Η αντίθεση αυτή αναδεικνύει την κύρια θέση του συγγραφέα, ότι αντιμετωπίζουμε επιφανειακά και καταναλωτικά τα οικοδομήματα που μας φιλοξενούν και διαμορφώνουν το αστικό τοπίο και το πλαίσιο της ζωής μας. Δεν σεβόμαστε την παράδοση και την αισθητική του παρελθόντος, δεν την διαφυλάσσουμε, δεν συνειδητοποιούμε ότι συνιστά μέρος της πολιτισμικής μας ταυτότητας, «έχουμε χάσει το ιστορικό κέντρο της καρδιάς μας και το ενδιαφέρον μας εξαντλείται στην προβολή της εικόνας μας προς τους άλλους». Από την άλλη, οικοδομούμε πολυκατοικίες άναρχα, χωρίς εσωτερικό αποτύπωμα και ανθρώπινη διάσταση, χωρίς ενδιαφέρον για το συνολικό αισθητικό αποτέλεσμα, σε μια προσπάθεια επίδειξης, που δείχνει ότι «υποφέρουμε από τη νόσο της εξωστρέφειας και την επιδημία του γιγαντισμού του μηδενός». Ενδιαφερόμαστε για το «φαίνεσθαι» και όχι το «είναι», επιλέγουμε το «λάθος» αντί για το «πάθος».

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

- **εγκλίσεις** → υποτακτική προτροπική και αποτροπική – προστακτική: «Να μάθεις» «ν' αφήσεις» «να της έχεις» «μην τη ρωτήσεις»
- **δεοντική τροπικότητα** → υποχρέωση: «έτσι πρέπει»
- **επιστημική τροπικότητα** → βεβαιότητα: προτάσεις κρίσεως: «υπάρχει... νιώθει ..., βλέπει... δεν έχει... γίνεται φανερό», «ξέρουν»
- **β' ενικό πρόσωπο** → απευθύνεται στον κάθε αναγνώστη προσωπικά ή και στον εαυτό του, με άμεσο και οικείο, συμβουλευτικό/παραινετικό τρόπο: «σε οδηγεί» «να σε ρίξει» «μην τη ρωτήσεις»
- **α' πληθυντικό πρόσωπο** → αναδεικνύει την καθολικότητα του θέματος, παρακινεί όλους να ενεργοποιηθούν: «της ύπαρξής μας» «στα σπλάχνα μας».
- **μεταφορική λειτουργία της γλώσσας** → αποσκοπεί στον προβληματισμό του δέκτη, καθώς το μήνυμα αποδίδεται με έμμεσο τρόπο, ώστε να δημιουργηθούν

ερεθίσματα για σκέψη· προβάλλει τη δύναμη του ρυθμού στην ανθρώπινη συνείδηση και εσωτερική υπόσταση, προκειμένου ο δέκτης να ευαισθητοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, να παρακινηθεί να αναζητήσει μέσα του αυτή τη δύναμη: «Ένας “αόρατος Μονάρχης”» «γιατί μέσα του δουλεύει ο νομοθέτης», «Ο ρυθμός είναι μαγνήτης μέσα στα σπλάχνα μας»

- **Η ερώτηση** → παρακινεί τον δέκτη σε σκέψη, σε συναναζήτηση με τον συγγραφέα της έννοιας του ρυθμού: «Τι είναι λοιπόν ρυθμός;»

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

- προβληματισμός για την ουσία της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων: δεν ακούμε πραγματικά τον άλλον, απλώς βιαζόμαστε να διατυπώσουμε τις δικές μας σκέψεις, τις δικές μας αγωνίες,
- προβληματισμός για τους λόγους που οδηγούν τους ανθρώπους στη βιασύνη αυτή, που τους στερεί τη δυνατότητα της ενδοσκόπησης και τους κάνει να βιώνουν επιφανειακά τη ζωή,
- διαπίστωση ότι η επιθυμία να γίνουμε αποδεκτοί από το κοινωνικό σύνολο αποστερεί τη χαρά της αναζήτησης, της ελεύθερης περιδιάβασης στην ομορφιά της ζωής,
- αναζητάμε τη δόξα, τη φήμη και επιτεύγματα που φαίνονται αποδεκτά, χωρίς να εστιάζουμε σε επιλογές ουσιώδεις και βαθύτερης αξίας για εμάς τους ίδιους,
- οι παραπάνω επιλογές, που ξεπερνούν τους περιορισμούς του χωροχρόνου, οδηγούν στην αλλοτρίωση, την πλήρη αποξένωση του ατόμου από τον αληθινό του εαυτό, την απονέκρωση συναισθημάτων και την πλήρη απογοήτευση για την πορεία της ζωής του.

Κειμενικοί δείκτες (τρεις επαρκούν):

- **παρενθετικές προτάσεις** που συμπληρώνουν επεξηγηματικά και διευκρινίζουν τα νοήματα: «— σα να βιάζεσαι. Μα, ναι, όλοι βιαζόμαστε/ να σταματήσει ο άλλος, να

μιλήσουμε εμείς.» «— όπως τόνιζες πάντα.» «— μια μικρή τριήρης/ σε μια πάγχρυση θάλασσα.»

- **ρητορική ερώτηση** που ευαισθητοποιεί περαιτέρω για τη σημασία των έργων: «Τι σημασία έχουν τα λόγια;»
- **περιγραφή με οπτική και ακουστική εικόνα**, για να αποδώσει την ιδανική επιλογή για κάθε άνθρωπο, προκειμένου να βρεθεί πιο κοντά στην αυτογνωσία: «μέσα σε τόσα μεγάλα καλοκαίρια, να δούμε/ τον ίσκιο ενός πουλιού πάνω στα στάχια — μια μικρή τριήρης/ σε μια πάγχρυση θάλασσα.»
- **εναλλαγές ρηματικών προσώπων** → α' και β' ενικό πρόσωπο που προσδίδει αίσθηση διαλογικότητας, ύφος άμεσο και οικείο, πιο προσιτό προς τον αναγνώστη: «Θαρρώ πως δε μ' ακούς· — σα να βιάζεσαι», «μου φαίνεται πως είμαι» και α' πληθυντικό πρόσωπο που προσδίδει καθολικότητα στα λεγόμενα του ποιητικού υποκειμένου: «αφήσαμε», «ν' αρμενίζαμε».

Ανάλογα με τον/την παραστατικό του/της κύκλο και τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης/πρόσληψης, ο/η μαθητής/-τρια αναπτύσσει τεκμηριωμένα την επικαιρότητα των νοημάτων του ποιήματος.